

Ode Parfum

DE JONGE
JAREN VAN EEN
GROOT TALENT

GEERTJE
GEERLINGS

Ode parfum

de jonge jaren
van een groot talent

Geertje Geerlings

UITGEVERIJ
VOGELVRIJ

Colofon

Eerste uitgave: december 2020
Geertje Geerlings

Uitgeverij Vogelvrij
Redactie: Machteld Stiling
Correctie: Janke Scharff
Omslagontwerp: Ralph Koridon
Opmaak: Arjen Broeze, Kinfisher Design

ISBN E-boek: 978-90-8305-581-7
ISBN Paperback: 978-90-8315-418-3

© 2021 Uitgeverij Vogelvrij. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaargemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n).

© 2021 Uitgeverij Vogelvrij. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission in writing from the proprietor(s).

1.

Ik zie nu mijn hele leven als een film voor me, zoals dat gaat als het einde in zicht is, wat er allemaal gebeurd is, maar ik zie ook het eerste stukje van de toekomst, hoe het straks zal zijn als ik er niet meer ben. Als je lang hebt geleefd zoals ik, weet je hoe iets zal zijn. Hoe het waarschijnlijk zal zijn, moet ik zeggen, want je weet het nooit zeker. Dat is het mooie, alles loopt volgens begaande paden en bekende wegen en dan opeens even niet, grijpt het lot in en moeten er nieuwe paden ontstaan en nieuwe wegen worden ingeslagen, die dan vervolgens weer geruime tijd voorspelbaar gelopen kunnen worden.

Ik zie de eerste bijeenkomst na mijn dood. De atmosfeer in de zaal is die van geheimzinnigheid en opwinding, diepbedroefd zal men immers niet zijn. De meesten zijn blij dat ik er niet meer ben, denk ik, ik was lastig en veeleisend, en los daarvan, nu zijn zij aan de beurt, eindelijk. Men praat met gedempte stemmen, de aanwezigen voelen een mysterieuze belofte voor de toekomst, ze voelen een spanning, zoals die er eigenlijk altijd geweest is bij ons, bij parfums-huis Isabelle. De sfeer in een bedrijf is natuurlijk zoals het karakter van de oprichtster en directrice, want begaande paden en bekende wegen zijn vaak voorspelbaar, ik ben dat zelf echter absoluut nooit geweest. Er hoort spanning bij mij, spanning en juist onvoorspelbaarheid.

De werknemers kijken nieuwsgierig naar het podium waarop straks verteld gaat worden hoe het bedrijf verdergaat nu ik er niet meer ben. Ze zijn van alle leeftijden en het valt op dat ze er stuk voor stuk goed uitzien, iedereen is stijlvol en elegant. Ik hou nou eenmaal van mooie mensen en ik heb altijd, ook al werd dat niet altijd op prijs gesteld door mijn talrijke criticasters, bij het aannemen van personeel het uiterlijk mee laten wegen, in belangrijke mate zelfs. Ik hou van lekker eten, ik hou van mooie auto's, ik hou van overweldigende en subtiële geuren, ik hou van prachtige mensen.

Als de deur naar de gang met een zachte klik gesloten is, valt er een stilte. Dan dooft het licht en verschijnt het logo van het bedrijf op het scherm. Daarna vloeit het beeld over naar een close shot van mijn gezicht, van de oude Isabelle Hoedemaker, de oude maar stijlvolle *mater familias*, die het woord tot de camera richt. In de achtergrond zien we een open deur naar mijn mooie en ruime slaapkamer, daar is een glimp op te vangen van het enorme hemelbed, de gift van mijn medewerkers voor mijn vijfenzeventigste verjaardag.

'Lieve mensen, tegen de tijd dat jullie dit zien, ben ik er niet meer, maar dat weten jullie natuurlijk al. Het is een eigen keuze geweest, ik heb het zelf gedaan, zoals ik alles in mijn leven zelf gedaan heb. Het is mooi geweest, ik stop ermee.'

Men kijkt, zal toch even geschokt zijn, toch wel, denk ik, hoewel velen het wel vermoed zullen hebben. Ze kennen me tenslotte.

‘Dat is mijn kracht geweest en mijn zwakte. Ik werd erom bewonderd dat ik zo sterk en onafhankelijk was, maar erg gelukkig heeft het me niet gemaakt. Dat is helaas een feit. Ik heb een aantal grote liefdes gekend in mijn leven. De laatste kennen jullie allemaal. Dat is mijn levenswerk, deze zaak, mijn parfums, onze geuren. Vele tientallen jaren hebben we er met z’n allen aan gewerkt en we mogen trots zijn op wat we bereikt hebben.’

Wat is er op mijn gezicht te zien? Ze vragen het zich af. Angst? Bitterheid? Nee. Het is de gebruikelijke kracht en vastberadenheid, geen treurnis of frustratie in ieder geval. Daar geef ik me niet aan over, dat heb ik nooit gedaan. Zonde van mijn tijd, vond ik.

‘Het leven dat ik geleid heb voordat ik aan Isabelle begon, kennen jullie niet. De eerste twintig jaar van mijn leven. Ruim twintig jaar. Iemand heeft er weleens naar gevraagd. Onze jonge medewerkster Antoinette bijvoorbeeld. Regelmatig vroeg ze naar mijn jeugd.’

Een paar aanwezigen lachen even nerveus, zo zal het gaan, ik weet het zeker, en ze kijken om naar een jonge vrouw die bloost. Zelfs als je via het scherm door Isabelle wordt aangesproken, bloos je. Antoinette zal blozen.

‘Ook journalisten. Ze hebben me altijd bestookt met vragen over het verleden. Ik heb nooit iets verteld. Ik wilde het niet. Het was van mij.’ Ik wacht even en ik kijk rustig in de camera, volledig op mijn gemak en zeker van mezelf. In de zaal kan je nu een speld horen vallen, denk

ik. 'Daar komt nu verandering in,' vervolg ik dan zacht. 'Ik wilde mijn verhaal eerst op papier zetten, maar ik dacht, in deze tijd, waarom vertel ik het niet op beeld? Dus vandaar.'

Weer val ik even stil, dan haal ik diep adem, alsof ik een aanloop neem. Men wacht. Zijn ze nieuwsgierig? Misschien wel niet. Toch zullen ze me aan moeten horen, dat is het laatste wat ze voor me moeten doen, daarna kan het gevecht om de macht in alle hevigheid beginnen. Nu nog even niet, vrienden. Ik heb nog even de aandacht.

'Het is het verhaal van een jonge vrouw die een succesvolle carrière begon, omdat ze niet met de liefdes van haar leven kon zijn. Het kon niet. Om verschillende redenen. Het is mijn verhaal. Om jullie te vertellen dat succes, hoe mooi en hoe groot ook, alleen maar compensatie is voor liefde. Het is een cliché, maar ik kan er niks anders van maken. Ga ervoor zitten. Het duurt even. Daarna zullen jullie geen last meer van me hebben.'

Niemand zal protesteren, niemand zal vertrekken. Men is gewend te doen wat Isabelle zegt. Men is gewend te doen wat ik zeg. Zelfs als ik er niet meer ben.

2.

Het is een film, de film van mijn leven. Het is 1940. Het is alsof ik er zelf bij ben, of ik er bewust bij ben, moet ik zeggen. De geboorte van Isabelle, mijn geboorte. Mijn moeder Gerda baart, er is een dokter bij en haar man, Arnold, mijn vader, staat in de deuropening en kijkt angstig toe. Buiten klinken de vliegtuigen en bombardementen.

De geur van angst, dat wat honden kunnen ruiken. Angst voor wat er buiten gebeurde en angst voor eventuele complicaties bij de geboorte. Het was het eerste wat ik rook in mijn leven. Het lijkt wel of ik het nog weet, alsof ik me mijn eigen geboorte herinner. Het was mei 1940 en ik kwam terecht in een wereld van angst. Buiten gierden de bommen.

De dokter houdt het net geboren baby'tje in de lucht. 'Het is een meisje,' zegt hij.

'Het is een meisje,' echoot de vader en hij loopt verder de kamer in, minder angstig nu, nu het bloederige gedeelte voorbij is. Een ontplofing klinkt vlakbij. Men duikt in elkaar.

Moeder Gerda komt overeind. Haar gezicht is bezweet. 'Goeie god!' roept ze, 'Hou op. Hou op!'

Verbijsterd was ik. Waar was ik in godsnaam terecht gekomen? Wat werd er van me verwacht? Ik deed wat me het beste leek: ik begon te huilen.

Het baby'tje begint te huilen.

‘Hoe heet ze? Weten jullie dat al?’ De dokter droogt zijn handen af.

‘Isabelle,’ zegt Arnold, ‘Isabelle Josefine.’

Ik kreeg de namen Isabelle Josefine Hoedemaker.

Moeder Gerda neemt het kindje bij zich en kijkt er verliefd naar. ‘Hallo Isabelle. Welkom. Wat ben je mooi. Wat ben je ongeloofelijk mooi.’ Weer klinkt er een ontploffing dichtbij. Ze drukt haar kindje dicht tegen zich aan. Ze zal het beschermen, tegen welke oorlog dan ook.

In het begin voelde ik me beschermd, in het begin wel.

Mijn vader was koffiebrander. Ik ben opgevoed met koffie, maar ik hou er eigenlijk niet eens van. Niet echt. Als het droog en versgemalen niet zo lekker geroken had, zou ik het nooit gedronken hebben. Het hete water verpest voor een groot gedeelte de mooie geur die koffie heeft, de zachte geur wordt er hard en penetrant van.

In de tweede scène van mijn film is Arnold aan het werk in de koffiebranderij. Zijn dochtertje Isabelle, vier jaar oud, kijkt geïnteresseerd toe. ‘Het is de geur die de koffie maakt tot wat ze is,’ zegt hij. ‘Maar dat is met alles zo. Zonder geur geen smaak. Onthoud dat. De geur is het belangrijkste. Zul je dat goed onthouden?’

Het meisje knikt.

‘Goed zo.’

Hij werkt door, kijkt ondertussen een paar keer op de klok en naar een andere man in de fabriekshal. Wacht hij ergens op? Daar ziet het naar uit.

Het kleine meisje zit rustig op een kleine krat en kijkt. Ze kijkt en ruikt. Soms sluit ze even haar ogen om de wereld om zich heen tot haar door te laten dringen: koffie, smeerolie, zweet. Het is verbazingwekkend hoe rustig ze is. Haar ogen staan zo volwassen. Het is een oude ziel, zouden sommigen tegenwoordig zeggen, ik geloof daar niet in, ik geloof dat ik geboren ben met kracht, ik geloof dat ik sterk geboren ben. Dat zeg ik nu, dat durf ik te zeggen, omdat ik het weet, omdat ik in de loop van de jaren mezelf en de anderen heb leren kennen. Het is geen ijdelheid, ik ben niet ijdel, ik heb genoeg om me voor te schamen. Maar sterk ben ik altijd geweest.

‘Vind je dat het hier lekker ruikt?’

De kleine Isabelle knikt een leugen, want ze vindt de combinatie van geuren verre van aangenaam. Ze knikt uit beleefdheid en vriendelijkheid.

De andere man verlaat de hal, Arnold kijkt hem even na en richt zich dan tot zijn dochtertje. ‘Isabelle. Ga hier eens even staan.’ Hij praat gedempt nu, alsof er een geheim is. Hij neemt haar mee en zet haar bij de deur. ‘Luister. Als je ziet dat er iemand komt, moet je gaan huilen. Kan je dat? Dan moet je net doen alsof je gaat huilen. Begrijp je?’

Het meisje knikt ernstig en vastberaden. Het is duidelijk dat ze het echt begrijpt.

‘Kan je dat? Doe eens. Ga eens huilen.’

Isabelle begint te huilen. Zachtjes, opbouwend naar harder, met een belofte van misschien wel hartverscheurend.

‘Goed zo. Stop maar. Heel goed. Als er iemand komt. Goed?’ Arnold geeft haar een knipoog en gaat terug de fabriekshal in. Schichtig over zijn schouder kijkend grijpt hij grote handen koffiebonen uit een ton en leegt die in de voering van zijn broek.

Koffie was schaars in de oorlog en dus een handig ruilmiddel.

Dan begint de kleine vierjarige opeens te huilen, zacht, opbouwend naar harder, met een belofte van misschien wel hartverscheurend. Arnold stopt onmiddellijk zijn bezigheden en gaat weer aan het werk. Hij kijkt niet op of om. Een derde man komt binnen, hij draagt een pak, hurkt bij Isabelle en aait haar over haar haar. Ze brengt haar snikken terug naar niet meer dan wat snotteren en kijkt hem door haar tranen lief aan.

‘Moest je huilen?’

‘Het is alweer over,’ zegt ze en ze produceert een koket glimlachje.

Even later zit ze weer met gesloten ogen op haar plekje, te ruiken in haar eigen wereld. De aftershave van de derde man is er nu bij gekomen, vaag op de achtergrond. Het is niet echt een lekkere geur, maar ook niet vies. En hij mengt wel met de rest, het past allemaal wel bij elkaar.

Een omgeving heeft vaak vele tonen en vreemd genoeg is het vaak wel een geheel, alsof de geuren zich aan elkaar aanpassen.

Dominant daar blijft natuurlijk de ongemalen koffie, het is echt een koffiehul.

Thuis leegt Arnold zijn zakken op de keukentafel, terwijl Gerda staat te koken. 'Isabelle doet het zo fantastisch. Ze begrijpt precies wat ze moet doen en ze doet het. Ongelofelijk.'

'Ik vind het vervelend dat je dat kind erin betreft.'

'Ach, ze heeft geen idee. Voor haar is het een spelletje.' Hij tikt zijn dochter op haar schouder. 'Je hebt het goed gedaan, meisje. Dankzij jou hebben we te eten in dit gezin. Wat wordt het vanavond?' Hij kijkt in de pan en zijn gezicht betreft. 'Alweer hutspot?'

'Ik kan er ook niks aan doen. Harmsen verbouwt alleen wortelen, uien en aardappelen.'

'Ga dan eens naar een andere boer.'

'Hij is betrouwbaar en gek op jullie koffie. Wees nou maar blij dat we wat hebben.'

Even later zitten ze met zijn drieën aan tafel te eten.

'Brouwer geeft joden aan,' zegt Arnold. 'Ik weet het zeker.'

'Hoe weet je dat?'

'We hadden er zes op de zaak. Alleen Frans Roosen is over. Dat kan toch geen toeval zijn?'

'Waarom zou iemand zijn eigen personeel aangeven?'

'De Duitsers betalen ervoor. En we zijn op het moment toch met te veel. Daarom voel ik me ook helemaal niet schuldig over wat ik doe. Stelen van de vijand mag.'

'Als je je baan kwijtraakt, zijn we nog verder van huis. Je gaat geen rare dingen doen, Arnold. Geen heldendaden. Hoor je wat ik zeg? Je bemoeit je er niet mee!'

‘Ik bemoei me er toch niet mee? Ik zeg het alleen maar.’

‘Je moet er niks over zeggen. Tegen niemand. En ik wil het er hier aan tafel ook niet meer over hebben. Denk aan het kind.’

‘Isabelle zegt niks. Die zit in het complot. Hè, Isabelle?’

Het meisje glimlacht. ‘Ja,’ zegt ze. ‘Compot.’

Begreep ik wat er aan de hand was? Ik denk toch van wel. Misschien feitelijk niet precies, maar ik rook de sferen. Er was verraad, er was angst, er was lijfsbehoud, al die emoties hebben een soort geur, een aanwezigheid die je op een bepaalde manier kunt ruiken.

Arnold zit die avond na het eten met zijn dochtertje in het kleine opkamertje. Om hem heen tientallen flesjes en doekjes.

‘En dit.’ Hij pakt een flesje en haalt de stop ervanaf. ‘Is lavendel. Ruik maar.’

Het meisje ruikt. ‘Levendel,’ herhaalt ze bedachtzaam. Alsof ze het nooit meer wil vergeten.

‘Wat ruik je? Probeer eens te zeggen wat je ruikt. Waar ruikt het naar?’

‘Ik weet het niet, papa.’

‘Natuurlijk weet je het niet. We kunnen geuren bijna niet beschrijven. Is dat niet idioot? Maar we kunnen ze wel vergelijken. Ruikt het naar poep?’

Isabelle lacht. ‘Nee!’

‘Dan weten we al iets. Ruikt het misschien naar hooi?’

'Nee.'

'Naar jam?'

'Nee!'

'Ook niet. Wat zou het dan kunnen zijn?' De man denkt diep na. Hij kijkt als een clown die speelt dat hij nadenkt.

'Ruikt naar het bad,' zegt kleine Isabelle dan.

Arnold springt op. 'Juist! Goed zo! Het ruikt naar het bad. Naar lekker fris gewassen ruikt het. Goed zo. Lavendel ruikt dus naar het bad. Onthoud dat maar.' Hij pakt weer een flesje en ontdoet dat van de stop. 'En wat is dit? Zeg jij het maar.' Hij houdt de geur onder haar neus.

'Zine.'

'Juist. Benzine. Heel goed. Ook best wel lekker. Toch?'

Het meisje knikt. 'Ruikt naar auto.'

'Precies. Dat ruikt naar een auto. Wat vind je lekkerder, lavendel of benzine?'

Isabelle wijst naar het eerste flesje. 'Levendel.'

'Wat zou er nou gebeuren als je die twee dingen samen ruikt? Lavendel en benzine. Denk je dat dat lekker is?'

'Ja.' Ze knikt.

'Goed. Dat gaan we proberen.' De man pakt een lapje en sprenkelt er wat lavendel en benzine op en wappert het vervolgens even heen en weer. 'Het moet even door elkaar mengen. Dat heb je met geuren. Goed. De reuktest. Dit is heel belangrijk. Klaar?'

Isabelle knikt.

De man brengt het lapje naar haar neus. 'Nou rustig ruiken. Niet te wild. Kleine snuifjes nemen.'

Het kind doet dat. Geconcentreerd en bloedserieus.

‘Nou?’

‘Vies.’

‘Is het vies?’ Arnold ruikt zelf, met de ogen gesloten en zegt dan: ‘Je hebt gelijk. Het is vies. Nog viezer dan poep.’

Isabelle lacht.

‘Knap van je hoor. Dat je dat geroken hebt. Jij hebt een heel goeie neus. Kun je geld mee verdienen. Kun je heel veel geld mee verdienen.’

Het meisje kijkt vol liefde naar haar vader op. Het is heerlijk hem zo te zien, met die glinstering in zijn ogen.

In de oorlog was er geen cognac of whisky. Zelfgemaakte jenever hadden we. Ik geloof dat het van rozenbottels was of zoiets. Ik kan me de geur ervan niet meer goed herinneren, hoewel ik hem meteen zou herkennen, dat natuurlijk wel. Mijn vader rook er eigenlijk in die jaren altijd naar. Hij dronk graag, het was zijn hobby.

De kleine Isabelle ligt in haar bed. Haar moeder zit bij haar.

‘Ga maar slapen, Isabelle.’

‘Waar is papa?’

‘Papa komt zo thuis.’

‘Komt hij dan nog even bij mij?’

‘Hij geeft je wel een kusje als je slaapt.’

‘Welterusten mama.’

‘Welterusten Isabelle.’ De vrouw doet het lampje uit en verlaat de kamer. Het meisje ligt in

het donker en overdenkt alle geuren die ze die dag geroken heeft. Haar ogen vallen al langzaam dicht.

Het is al tegen twaalfen als Arnold thuiskomt, zo stel ik me voor. Ik ben er nooit echt bij geweest, toch weet ik precies hoe het gegaan is. Het leven voltrekt zich in clichés en patronen.

Gerda kijkt naar hem op. 'Je stinkt naar drank.'

'Neem jij ook wat.'

'Ik wil nog lezen.' Ze pakt de kleine bijbel op en vouwt die open.

'Neem een jenevertje. Laten we dronken worden.'

'Jij bent het al.'

'Ach nee. Kom.' De man loopt naar het kleine klepkastje, opent het en pakt de fles en twee glaasjes.

'Ik vind dat spul niet lekker. Als het nou echte was.'

'Vóór de oorlog wilde je ook nooit wat.'

'Hou op, Arnold. Ik wil niet. Laat me.'

'Goed. Dan drink ik wel alleen. Kom dan wel even bij me zitten dan.'

Geen reactie.

'Gerda?'

'Ik wil lezen.'

Arnold loopt naar zijn vrouw toe en pakt haar vast. 'En ik wil met je dansen.'

'Laat me los. Blijf van me af.'

'We zijn getrouwd.'

'Moet je dansen als je getrouwd bent?'

'Je weet heel goed wat ik bedoel.'

‘Moet ik het tegen mijn zin doen?’

Het blijft even stil. Ze kijken elkaar aan. Onhandig, verlegen, boos, alles tegelijk.

‘Doe het maar tegen je zin,’ zegt hij dan. ‘Ik vind het best.’

‘Nee.’ Gerda slaat het bijbeltje dicht, staat op en verlaat de kamer.

Een paar uur later schrikt Isabelle wakker. ‘Papa?’

Mijn hele leven lang ben ik midden in de nacht wakker geworden en dan niet zoals iedereen een paar keer per nacht wakker wordt, eventjes, om daarna weer weg te sluimeren, maar echt klaarwakker. Opeens. Alsof er een wekker ging. Ineens open ik mijn ogen en ben ik wakker. Bijna altijd was het ergens om. Om een gedachte. Of om gevaar. Of om iets anders.

‘Papa?’

Er komt geen antwoord. Het meisje stapt haar bed uit. Hij is thuis. Ze weet het, ze ruikt het. Voorzichtig schuifelt ze naar de deur naar de gang en opent die. Zachtjes, behoedzaam, je moet eerbied voor de nacht hebben, want zij heeft veel geheimen.

Dat is de scène: Arnold zit alleen in een halfdonkere kamer met zijn broek omlaag getrokken. Hij masturbeert met zijn ogen dicht en kreunt zacht. In de achtergrond komt de kleine Isabelle de kamer binnen. Ze kijkt even toe en begrijpt niet wat ze ziet.

‘Papa? Wat doe je?’

De man opent zijn ogen en kijkt haar verschrikt aan.

Hij schrok. Ik eerst niet eens, maar toen wel. Ik schrok ervan dat hij schrok. Had ik iets gezien wat ik niet had mogen zien?

Het meisje draait zich om en rent terug naar haar kamertje.

Het was mijn eerste kennismaking met seks, hoewel ik natuurlijk toen nog niet wist dat het zo heette. Ik rook het ook nog niet, dat zou pas later komen, wel wist ik meteen dat het belangrijk was, dat het iets geheims was wat voor iedereen belangrijk was. Dat maakte het erg interessant. Later ben ik me gaan bezighouden met de geur van seks, die zo'n grote rol speelt in onze business. Wij verfraaien de natuurlijke geuren van het lichaam met zachte, zoete, stevige, houten, frisse, bloemige tinten, maar weten heel goed dat de oergeur, van zweet, afscheidingen en uitwerpselen, de basis is. Zonder het dierlijke van seks heb je geen mooie geur, kun je nooit een mooie geur maken.

3.

De kleine Isabelle krijgt een kus van haar vader die naar zijn werk vertrekt. 'Dag Bellie.'

'Dag papa.'

De man maakt aanstalten om te gaan, maar bedenkt zich dan opeens. 'Wacht even. We vergeten iets. De geur van de dag.'

'O ja.'

'Vandaag is dat...'. Hij bukt en pakt een handje aarde. 'Aarde!' Hij houdt het zijn dochter onder de neus. 'Ruik maar. Wat ruik je?'

'Aarde.'

'Aarde is duizend geuren. Van de wurmen en de wortels van de bomen en de plas van de honden. Ruik je het allemaal?'

Het meisje knikt.

'Goed zo. Ruik er vandaag maar goed aan. Aarde is belangrijk. Aarde is onze vriend. Dag Bellie.'

'Dag papa.'

De man kust haar nog eens en gaat. Zij kijkt hem na terwijl ze aan de aarde in haar hand ruikt.

De geur van de dag. Soms was het een bloem, soms een ding, iets uit de natuur of uit de schuur. Alles ruikt, alles heeft een of andere geur. Behalve glas. Glas ruikt niet. Glas kun je ook niet parfumeren.

In de slaapkamer zit Gerda op haar knieën met de ogen gesloten. Ze bidt. De kleine Isabelle staat in de deuropening en kijkt ernaar.

‘Mama?’

Haar moeder antwoordt niet.

‘Mama? Ik heb honger.’

‘Even wachten, meisje. Ik ben aan het bidden. God gaat voor.’

Isabelle kijkt nog even toe. Wat is dat eigenlijk bidden? En wie is eigenlijk die God over wie ze het altijd heeft? Ze draait zich om en loopt de kamer uit.

Voor mij is God nooit zo ingewikkeld geweest. Ik was mijn eigen God, ik was het zelf, mijn gevoel vanbinnen en mijn connectie met de wereld en de natuur om me heen, de eenheid die er is van mensen, dieren, planten en elementen, dat is altijd God geweest voor mij. Ik heb respect voor God, maar ik bid niet tot hem. Waarom zou ik? Beter is het goed om te gaan met dat prachtige systeem dat zich in miljoenen jaren ontwikkeld heeft.

Later op die dag zit de kleine Isabelle in de keuken aan de eettafel. Het is er een rotzooitje. Ze heeft boterhammen met jam gegeten. Om haar mond is dat duidelijk te zien en haar kleren zitten helemaal onder. Het deert haar niet, ze heeft plezier. Voor haar staan drie potten eigengemaakte jam met etiketten erop. Ze heeft de deksels eraf gehaald. Dan knijpt ze haar ogen stijf dicht en schuift de potten door elkaar heen. Ze pakt er vervolgens één en brengt die naar haar neus. ‘Rozenbottel met bramen,’ zegt

ze hardop. Ze pakt een tweede pot en ruikt. 'Rozenbottel met bosbessen.' En de derde pot. Ze ruikt. 'Alleen rozenbottel.' Ze opent haar ogen en kijkt op de etiketten of het klopt. Makkelijk. Natuurlijk klopt het. Echt makkelijk is het, veel te makkelijk. Ze kijkt om zich heen. Gretig. Ze zoekt een nieuwe uitdaging.

Ik ben altijd op zoek geweest. Altijd. Ik heb het nooit echt gevonden en dat zal wel zijn omdat ik nooit precies wist wat ik zocht. Het gaat niet om het vinden, het zoeken zelf is het doel, hebben ze me verteld. Op zoek zijn is een gevoel, het is nieuwsgierigheid, het is honger naar leven. Onzin natuurlijk. Ik heb altijd willen vinden wat ik zocht. En ik wist precies hoe het zou zijn als ik zou vinden wat ik zocht: ik zou thuiskomen, op een plek of bij een ander mens. Ik heb altijd willen thuiskomen.

Eind van de middag zit Bellie met haar vader en moeder aan tafel. Ze kijken gedrieën vol interesse naar een paar sneden witbrood die op tafel liggen en die een prachtige geur verspreiden, zoet zonder zoet te zijn.

'Harmsen stond te huilen, met twee van die broden in zijn armen. De tranen liepen hem over zijn wangen.'

'Gingen ze er niet allemaal om lopen vechten?'

'Er was genoeg. En iedereen was zo blij. Nee, ze hebben het keurig verdeeld.'

'Dat valt me dan alweer mee. Nou jongens, zullen we dan maar?'

Ze staren even naar het witbrood. Dan pakt Gerda een snee en smeert er jam op. Arnold doet hetzelfde. Ze nemen een hap en eten in stilte. Isabelle kijkt vol spanning toe. Zou brood misschien vergif zijn en zouden ze straks schuimbekkend op de grond vallen?

‘Heerlijk zeg.’

‘Nou nog met echte jam.’

Arnold kijkt naar zijn dochter. ‘Wat is er, Bel? Heb je geen honger?’

‘Ze vindt het eng natuurlijk.’

‘Het is goed spul hoor. Amerikaans witbrood. Heerlijk. Ruik er maar aan.’ Hij pakt een boterham en houdt die zijn dochter onder haar neus.

Dat had niet hoeven, ze heeft de geur al uitvoerig tot zich genomen, maar ook van dichtbij ruikt dit brood niet slecht, iets muffe dan van afstand, dat wel.

‘Lekker, hè? Eet het maar.’

Het rook naar heel ver weg, naar een andere wereld. Was dat de geur van Amerika?

Isabelle stopt een halve boterham bijna in zijn geheel in haar mond.

Haar ouders lachen. ‘Lekker?’

Het meisje knikt.

Dan wordt er op de buitendeur geklopt. Arnold staat op, loopt de gang in en gaat opendoen.

‘Wil je er niks op, liefde? Wil je geen jam? We hebben nieuwe rozenbottelpruimen.’

Isabelle schudt van nee en eet door met volle mond. Dit brood wil ze proeven zoals het is,

het smaakt zo naar brood, dat wil ze even niet vermengen met iets anders. Amerikaans brood is het dus, ze zijn slim die Amerikanen, ze maken iets wat veel mensen lekker vinden, dat is slim van hen. Het is lekker maar vlak, algemeen, het is bijna iets wat je niet vies kunt vinden. Het is een smaak en een geur voor alle mensen. Heel slim, dit kunnen ze aan iedereen verkopen.

Arnold komt binnen met een man. 'Gerda. Dit is Frans Roosen.'

'Dag mevrouw,' zegt een man die angstig uit zijn ogen kijkt.

De kleine Isabelle leunt onwillekeurig iets naar achteren, om de sensatie van het witbrood niet te laten verpesten door de angst en zenuwachtigheid die binnengekomen zijn.

Gerda geeft de man een hand en kijkt vervolgens vragend naar haar echtgenoot.

'Ik heb je wel over hem verteld,' aarzelt die. 'Het heeft te maken met Brouwer. Frans moet een tijdje onderduiken.'

'Nol, wat hebben we nou afgesproken?'

'Het is een kwestie van een paar dagen. De oorlog kan elk moment afgelopen zijn.'

'Niet hier. We hebben een klein kind. Het spijt me, mijnheer Roosen, maar het kan echt niet.'

'Hij kan niet meer terug, Gerda. Het is afgesproken. Hij kan nergens anders heen.'

'Het spijt me vreselijk mevrouw, maar ik weet echt niet waar ik anders heen moet.'

'Als Brouwer erachter komt, ben je je baan kwijt!'

'Er is er maar één die binnenkort zijn baan

kwijt is en dat is Brouwer zelf. Zo gauw de *Tommies* hier zijn, grijpen we 'm. Dan gaat-ie eraan!'

'Arnold alsjeblijft, in godsnaam.'

'In godsnaam ja. Laten we doen wat God zegt dat we moeten doen. We kunnen beter iemand helpen dan de hele dag bidden en in de bijbel lezen!'

Gerda kijkt haar man gekwetst aan.

Haar dochter pakt een tweede boterham en begint daar gulzig aan. Het zijn haar zorgen niet, ze snapt er ook niks van. Daar heb je die God weer, over wie altijd zo veel ruzie is.

Frans Roosen hoefde maar een paar dagen te blijven. Na de geur van angst rook hij zoet. Niet lang na de oorlog is hij overleden. Aan suikerziekte. Dat vond ik interessant. Dat iemand die zoet rook, aan suikerziekte doodging.

Het is ochtend. Vroeg. Plotseling opent Isabelle haar ogen. Ze is meteen wakker. Om het huis heen klinken enthousiaste stemmen. Er wordt op de deur gebonsd. Het meisje gaat rechtoverleind zitten en luistert naar de geluiden. Dan gaat de deur open en haar vader komt binnen.

'Isabelle! Het is vrede. De oorlog is afgelopen! De oorlog is afgelopen!'

De oorlog was afgelopen. Ik had geen idee wat dat betekende. Iedereen was vreselijk blij, dus het zou wel goed zijn, maar ik was benieuwd. Het was in mijn leven altijd oorlog geweest, wat zou er veranderen?

Buiten waren er geen andere geuren, bleek, de natuur was nog hetzelfde.

In de grote hal van de koffiebranderij staat een heel gezelschap. Het is een paar weken later. Arnold, Gerda en de andere mensen luisteren naar een toespraak van een naar vieze sigaren ruikende burgemeester.

‘...hij met gevaar voor eigen leven en dat van zijn gezin onderdak heeft geboden aan Frans Roosen, die op die manier uit de klauwen van de Duitsers wist te blijven. En het is mij dan ook een grote eer dat ik namens Hare Majesteit onze koningin Wilhelmina de onderscheiding mag overhandigen. Kerel, je bent een held.’

Applaus klinkt op. Arnold staat op en komt naar voren. De burgemeester speldt hem de onderscheiding op en de kleine Isabelle ziet hoe haar vader glimt van trots. Ze kijkt om zich heen, naar het gezelschap naast en achter haar, of iedereen het wel goed ziet.

Op het feestje daarna, zit ze met haar moeder wat achteraf. Ze kijkt toe hoe haar vader door iedereen gefeliciteerd wordt. Een aantrekkelijke vrouw met lipstick op die wat buiten de lijntjes gekleurd is, zoent hem op zijn mond. Het meisje kijkt opzij naar haar moeder, die dit uitdrukingsloos gadeslaat. Ze kijkt, staart, maar beweegt zich niet, nog geen millimeter. Ze is een standbeeld, lijkt het wel.

Een uur later staan Gerda en Isabelle klaar om weg te gaan. De mensen maken veel lawaai nu, ze praten hard en lachen hysterisch. Is dat wat mensen doen als er geen oorlog meer is? Arnold stelt de vrouw met de lippen voor aan zijn gezin. ‘En in die nieuwe functie heb ik dan

natuurlijk een secretaresse nodig. En dat is Lonnie geworden.'

Gerda knikt somber en geeft de vrouw een slappe hand.

'Ik verheug me er vreselijk op,' lispelt de felrode mond. 'Het is natuurlijk een hele eer om voor iemand te werken die zulke dappere dingen gedaan heeft.'

'Ik zal het natuurlijk veel drukker krijgen dan vroeger, dat is logisch.' Arnold kijkt ernstig. 'Als alle plannen doorgaan, zullen we ook veel op reis moeten.'

Isabelle kijkt blij op. Gaan ze op reis? Dat wil ze graag. Ze kent de geuren van thuis nu wel. Ze wil de wereld ontdekken, er is nog zoveel meer, ze heeft gelezen over bloemen, bomen en planten die alleen in andere landen groeien, waar het warmer is.

'Daarom leek het me goed dat jullie elkaar leerden kennen, vriendinnen worden. We moeten met z'n allen samenwerken. Om het land weer op te bouwen.'

Gerda knikt. De kleine Isabelle gaat wat dichterbij Lonnie staan. Wat is dat wat ze ruikt?

Het was de eerste keer in mijn leven dat ik parfum rook. Wat zal het geweest zijn? Een frisse groene geur was het, als ik me goed herinner. Waarschijnlijk *Vent Vert* van Balmain of een imitatie daarvan. Misschien was het ook wel Miss Dior. Dat zou ook kunnen. Het bedwelmde me in ieder geval, het was de eerste professioneel samengestelde geur die ik rook en ik wist, ik voelde, ik rook gewoon dat het vakwerk was. Dit

boeket was gemaakt door iemand die net zo veel gevoel had voor geuren als ik, dat was duidelijk.

Bewonderend keek ik op naar Lonnie. Iemand die zo heerlijk rook, moest wel een prachtig mens zijn.

***

Verder lezen?

Benieuwd naar het hele verhaal en wil je verder lezen?

KLIK DAN OP DE ONDERSTAANDE LINK

<https://uitgeverijvogelvrij.nl/boek/?id=ode-parfum>

Over Uitgeverij Vogelvrij

Uitgeverij Vogelvrij publiceert boeken met de lengte en de amusementswaarde van speelfilms.

Let op: digitale edities zijn veel milieuvriendelijker en veel goedkoper dan papieren versies.

Op onze website kost elk e-boek maar 4 euro. En voor 25 euro heb je er zelfs 12. Het voordeel van e-boeken is dat je ze kunt lezen op een e-reader, maar ook op een smartphone, een laptop of een tablet. Nog afgezien van de enorme aanslag die papieren boeken doen op het milieu — en op verhuizers en erfgenamen — heeft digitaal lezen naast de gunstige prijs nog veel meer voordelen: je kunt lezen in het donker, je hoeft geen zware boeken mee te slepen, je kunt gemakkelijk passages of namen opzoeken en je kunt de letters groter of kleiner maken.

Het doel van Uitgeverij Vogelvrij is ‘lezen’ een ander imago te geven en het geschreven verhaal toegankelijker te maken voor de consument van nu, die meer op beelden is gericht. Uitgeverij Vogelvrij zet niet de schrijver maar de lezer centraal. Elke maand verschijnt er minstens één nieuw boek. Soms vermakelijk, soms romantisch, soms controversieel, maar altijd entertaining.

Meer informatie over onze boeken vind je op:

<https://uitgeverijvogelvrij.nl>

UITGEVERIJ
VOGELVRIJ

